

Angst voor journalistiek

Filosofen zijn over het algemeen niet erg dol op de journalistiek. Met Nietzsche, die in dit soort dingen nooit teleurstelt, verachten zij de „papieren slaaf van de dag”. Filosofie in de krant - dat kan alleen maar leiden tot oppervlakkigheid en vulgariteit. Ook al is de eeuwigheid in het tegenwoordige denken vrijwel geheel vervluchtigd, zo hardhandig wensen zij liever niet met hun neus op de tijd te worden gedrukt.

Achter deze afkeer schuilt de angst dat de omgeving op het denken een beslissende, in dit geval funeste invloed zal hebben. Waar zitten de meeste filosofen nu? Aan de universiteit, en als je hun boeken en artikelen leest, is dat helaas te merken: vulgair en oppervlakkig is wat zij schrijven zelden, wèl vaak saai en voorspelbaar. Met steeds dikkere glazen in het vergrootglas worden de oude helden van de geest afgesnuffeld. Om veel meer vraagt het academische bedrijf niet voor zijn dissertaties, vaktijdschriften, congressen en feestbundels. Zo draaien de filosofen in hun kringetje rond.

Af en toe verstoort de boze buitenwereld de beslotenheid van die orde, een paar jaar geleden bijvoorbeeld met de „affaire” Heidegger. Opvallend was toen de gretigheid waarmee sommige filosofen zich ineens op de kranten stortten. Weliswaar om de domme journalisten die zich met *hun* métier hadden bemoeid de les te lezen. Maar toch, het zou mij niet verbazen als menigeen van die plotselinge aandacht ook heeft genoten. Het leek warempel even of de filosofie weer belangrijk was.

Waarom niet? Of het bij één keer zal blijven, ligt echter aan de filosofen zelf. Het belang hoeft niet per se van buiten te komen. De filosofie kan het publiek ook uit eigen beweging opzoeken, zonder opgedrongen „affaire”. Andere wetenschappen doen dat allang en hebben zich in het openbare debat, voor zover dat op de pagina's van krant of weekblad wordt gevoerd, een plaats weten te verwerven. De filosofie zou daar makkelijk bij kunnen, ruimte genoeg.

Of dat voor het eigenlijke denken veel profijt zal opleveren, is een andere zaak. Misschien heeft Nietzsche wat dit betreft wel gelijk. In elk geval zou het publiek ervan profiteren. Te midden van het actuele gekrakeel kan de filosofie voor een „ander” en bepaald niet overbodig geluid zorgen. Of zij kan op aparte eilanden in de journalistieke zee van bijlagen en katernen aandacht voor zichzelf vragen, precies zoals de muziek, de beeldende kunst en de literatuur dat sinds jaar en dag doen.

Veel te verliezen is er niet. Eén voordeel houden de filosofen er gegarandeerd aan over. Door hun neus buiten de deur te steken zullen zij zich scherper dan ooit bewust worden van de beperkingen van het academische bedrijf. En wie alleen het zuivere denken zoekt? Die moet, ben ik bang, de universiteit niet minder mijden dan de journalistiek. Het beste is waarschijnlijk opnieuw in de ton van Diogenes te duiken, zich op te sluiten in de „oven” van Descartes of langdurig te verdwalen op een van Heideggers „Holzwege”.

Met als enige angst dat een filosofische journalist hem zelfs daar zal weten te vinden.

(*Filosofie Magazine*, Introductienummer mei 1992)